

EVVEL BEND KEMERİ (Paşa dere kemeri)

SK 2

Rağışthane

- TB (7-1) Evvel Bend kemeridir. Suyun başına karış yerdedir.
TE (8-1) Evvel Bend kemeridir. Su yolu başına karış yerdedir.
TM (7-1) Evvel Bend Kemeridir

BOĞAZICI ÜNİVERSİTESİ

REKTÖRLÜK

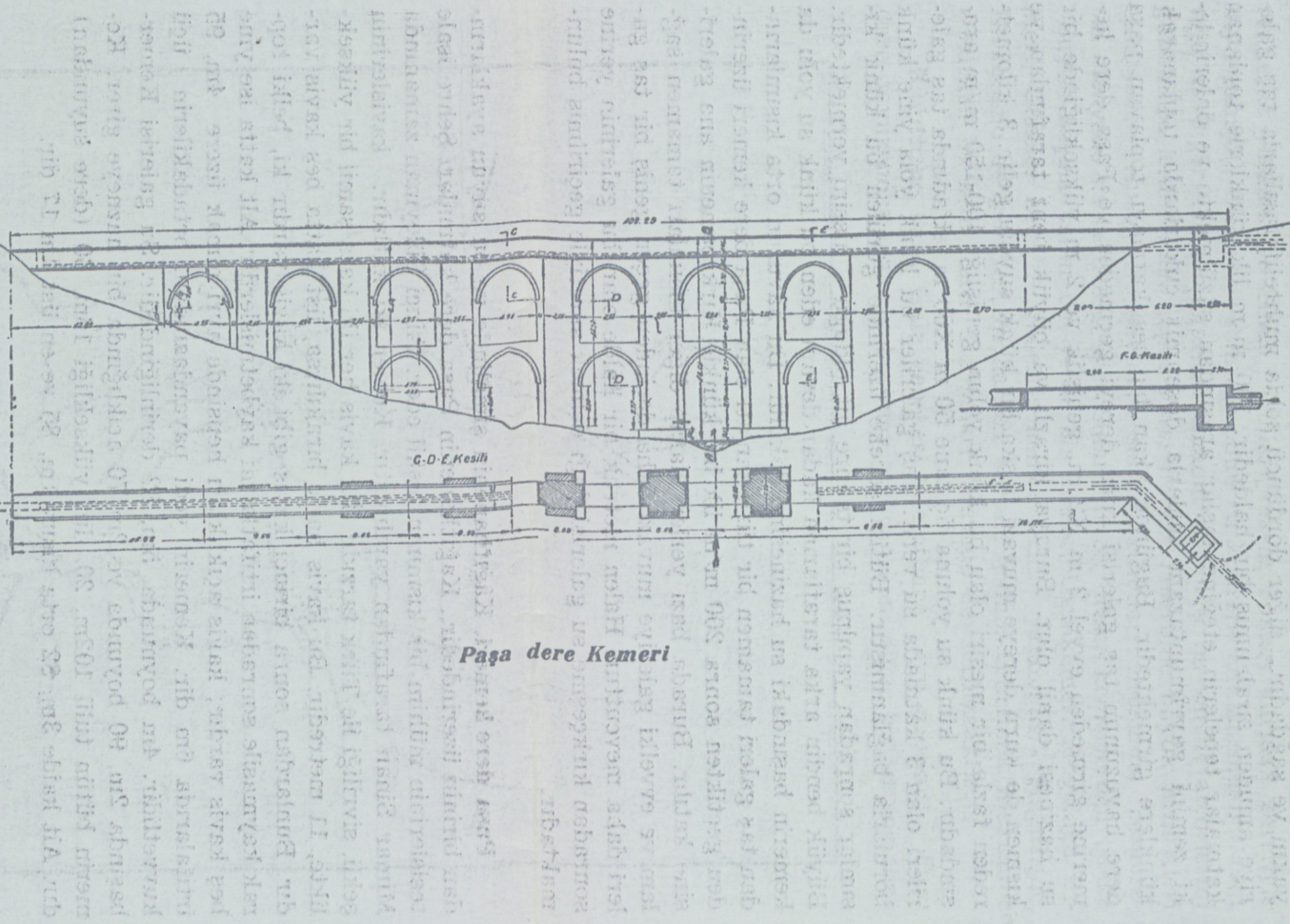
İki sıra kemerden oluşan 102 metre uzunluğunda Evvel Bend / Paşa Dere Kemeri de Mimar Sinan'ın İstanbul'da sekillen dirdiği su kemerleri arasındadır. Bu da Kırbaçsıme su tesisleri için de yer almaktadır.

Söğün, Mimar Sinan .... s. 228

zunun sularını miktar ve kalite cihetinden zenginleştiren bu katmalardan bu günde beşi halâ mevcuttur. Bunlardan biri havuza oldukça yakın ve sağdadır., diğer dördüncü solda muhtelif fasıllarla taş galeriye amuden sıralanmış bir haldedir. 100 m/m lik künklerle toplanan katmalar tepelerin eteğine taşlar arasından süzülmekte ve önlerindeki zemini gayrimuntazam taşlarla döşenmiş çukurlarda toplanarak künklerle girmektedir. Bugünde akan bu beş katmayı toplayan paşa dere havuzunun taş galerisi kuru dereyi geçmeden ve Paşa dere kemerine girmeden evvel 2 m X2 m, genişlik ve 2 m yüksekliğinde bir su hazinesi dahil olur. Buraya kirazlı ve büyük bent tarafından ve kısmen de kuru dereye muvazi başka bir künk suyolu gelir. 3 kilometreden fazla bir mesiri olan bu künk yolun genişliği 100-150 m/m arasıdır. Bu künk su yoluna üç tane 50 m X60 m. eb'adında taş galerileri olan 3 katmada su verir. Taş galeriler bu künk yola yine künk borularla bağlanmıştır. Bütün şebeke üzerinde görülen bu künk kısımlar sonradan yapılmış bir tamire ait olduğu hissini vermektedir. Büyük bendin arka taraflarına kadar devam eden bu künk su yolu da kemerin başındaki su hazinesine dökülür. Bu havuzun orta kısımlarından taş galeri tamamen bir türk san'atı olan Paşa dere kemeri üzerinden geçtikten sonra 200 m/m lik bir künkle Kırkçeşmenin ana galerisine katılır. Burada bazı yerleri harap diğer kısımları tamamen sağlam ve evvelki galeriye muvazi daha derinden geçen geniş bir taş galeri daha mevcuttur. Halen metruk bir halde olan bu galerinin yerine sonradan kırkçeşme su galerisi dağı delmek suretiyle geçirilmiş bulunmaktadır.

Paşa dere kemeri. Kâğıthanenin şimalinde ve bu suyun ayaklarından birinin üzerindedir., Kâğıthanenin Paşa dere katmaları Şehre isale tesislerinin mühim bir kısmının teşkil eder. İkinci Süleyman zamanında Mimar Sinan tarafından yapılmıştır. Kemer iki katlıdır, kavislerinin şekli, sivriligi ile Türk tarzıdır. İlk kavis her iki kata şamil bir yükseklikte, 11 metredir. Bu kavis hariç bırakılırsa, üst katta beş kavis vardır. Bunlardan sonra birinci kavis gibi iki kavis vardır ki, belki top-
rak kaymasile sonradan irtifatlarını kaybetmişlerdir. Alt katta ise yine beş kavis vardır; kavis açıklıkları hepsinde ayrı olmak üzere 4m, 95 irtifalarıda 6m dir. Kemerin yedi payandasından, ortadakilerin üçü kuvvetlidir. 4m boynunda, 5m, 82 derinliğindedir. Su galerisi Kemerbaşında 2m, 90 boyunda ve 2m 70 açıklığında bir hazneye girer. Kemerin bütün tulü 102m, 20. dir, yüksekliği 16m, 60 (dere suyundan) dir. Alt kaide 3m, 82 orta kısım 1m, 85 ve en üst 1m 17 dir.

Eğri kemer. Kemerburgazın bulunduğu vadi içinde Kâğıthane kemerburgaz şosası ve Kâğıthane deresinin üzerinde, Kemerburgazdan birbuçuk kilometre Cenup doğuda bulunur. C. Gurlitt İstanbulun zaptından sonra Türkler tarafından yaptırıldığını bildirmektedir. II inci Süleyman zamanında Mimar Sinan tarafından bugünkü şekilde kurulduğu ve bu suretle Kâğıthane suyunun baş havuza akıtıldığı muhakaktır.

Paşa dere Kemerleri

Kemerlerin bir kısmı taş, diğeri betonla yapılmıştır. Kemerlerin alt kısmında suyun geçmesi için su geçirgen yapılar kullanılmıştır. Kemerlerin üst kısmında ise çamur ve toprak birikimini önlemek için eğim verilmiştir. Kemerlerin uzunluğunda ve genişliğinde değişiklikler görülmektedir. Kemerlerin bir kısmı taşla, diğeri betonla yapılmıştır. Kemerlerin alt kısmında suyun geçmesi için su geçirgen yapılar kullanılmıştır. Kemerlerin üst kısmında ise çamur ve toprak birikimini önlemek için eğim verilmiştir. Kemerlerin uzunluğunda ve genişliğinde değişiklikler görülmektedir.